

Кремень В. М.

*к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
докторант, Сумський державний університет
Україна, e-mail: v.kremen@uabs.sumdu.edu.ua*

Бричко М. М.

*к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Сумський державний університет
Україна, e-mail: m.brychko@uabs.sumdu.edu.ua*

Кремень О. І.

*к.е.н., доцент кафедри економічної кібернетики,
Сумський державний університет
Україна, e-mail: o.kremen@uabs.sumdu.edu.ua*

НАУКОВО–МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНЮВАННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ФІНАНСОВОГО НАГЛЯДУ

У статті обґрунтовано важливість незалежності органів фінансового нагляду як запоруки стійкості фінансового сектору. Здійснено систематизацію критеріїв оцінювання інституційної, операційної та фінансової незалежності органів фінансового нагляду, які відповідають міжнародним стандартам нагляду у банківському секторі, у сфері страхування та цінних паперів. Для кожного з критеріїв розроблено порядок визначення рейтингових оцінок. Запропоновано алгоритм обчислення дифузних індексів інституційної, операційної та фінансової незалежності органів фінансового нагляду. Здійснено апробацію науково–методичного щодо оцінювання незалежності органів фінансового нагляду в Україні. Визначено ключові напрями підвищення незалежності фінансового нагляду.

Ключові слова: фінансовий нагляд, незалежність органів фінансового нагляду, інституційна незалежність, операційна незалежність, фінансова незалежність.

Формул: 3; рис.: 1; табл.: 2; бібл.: 16

Kremen V. M.

*PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of Finance, Banking and Insurance,
Sumy State University, Ukraine;
e-mail: v.kremen@uabs.sumdu.edu.ua*

Brychko M. M.

*PhD (Economics), Associate Professor of Finance, Banking and Insurance,
Sumy State University, Ukraine;
e-mail: m.brychko@uabs.sumdu.edu.ua*

Kremen O. I.

*PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of Economic Cybernetics,
Sumy State University, Ukraine;
e-mail: o.kremen@uabs.sumdu.edu.ua*

SCIENTIFIC APPROACH TO ASSESSING THE INDEPENDENCE OF FINANCIAL SUPERVISION

The article is devoted to the importance of independence of financial supervisory authorities as a factor of financial sector stability. The criteria for assessing the institutional, operational and financial independence of supervision bodies were systematized respectively the international supervisory standards in banking, insurance and securities. For each of the criteria, a ranking procedure has been developed. The algorithm for calculating diffusion indices of institutional, operational and financial independence of financial supervision authorities is proposed. A scientific approach to assessing the independence of financial supervision has been used for Ukraine. The

necessary measures to increase the independence of financial supervision are introduced.

Keywords: financial supervision, independence of financial supervisory bodies, institutional independence, operational independence, financial independence

JEL Classification: G18, G28

Formulas: 3; fig.: 1; tabl.: 2; bibl.: 16

Кремень В. М.

*к.э.н., доцент кафедры финансов, банковского дела и страхования,
докторант, Сумской государственной университет
Украина, e-mail: v.kremen@uabs.sumdu.edu.ua*

Бричко М. М.

*к.э.н., доцент кафедры финансов, банковского дела и страхования,
Сумской государственной университет
Украина, e-mail: m.brychko@uabs.sumdu.edu.ua*

Кремень О. И.

*к.э.н., доцент кафедры экономической кибернетики,
Сумской государственной университет
Украина, e-mail: o.kremen@uabs.sumdu.edu.ua*

НАУЧНО–МЕТОДИЧЕСКИЙ ПОДХОД К ОЦЕНКЕ НЕЗАВИСИМОСТИ ФИНАНСОВОГО НАДЗОРА

В статье обоснована важность независимости органов финансового надзора как фактора устойчивости финансового сектора. Осуществлена систематизация критериев оценки институциональной, операционной и финансовой независимости органов финансового надзора, которые соответствуют международным стандартам надзора в банковском секторе, в сфере страхования и ценных бумаг. Для каждого из критериев разработан порядок определения рейтинговых оценок. Предложен алгоритм вычисления диффузных индексов институциональной, операционной и финансовой независимости органов финансового надзора. Осуществлена апробация научного подхода для органов финансового надзора в Украине. Определены ключевые направления повышения независимости финансового надзора.

Ключевые слова: финансовый надзор, независимость органов финансового надзора, институциональная независимость, операционная независимость, финансовая независимость.

Формул: 3; рис.: 1; табл.: 2; библи.: 16

Вступ. Ефективність здійснення фінансового нагляду суттєво залежить від обраної країною моделі фінансового нагляду. Як відомо, розрізняють три основні моделі інституційної структури фінансового нагляду – секторна, єдиного нагляду, двох вершин. Не дивлячись на те, що все частіше різні країни відмовляються від секторної моделі на користь моделей єдиного нагляду чи двох вершин, підвищення ефективності фінансового нагляду може критися не тільки у трансформації інституційної структури фінансового нагляду. На перший план в сучасних умовах виходить проблема забезпечення належного рівня незалежності органів фінансового нагляду, оскільки виконання наглядових функцій безпосередньо впливає на функціонування фінансового сектору, зокрема на фінансовий розвиток і фінансову стійкість. Підтвердженням цього стала зміна змісту стратегічних документів розвитку України та фінансового сектору щодо розбудови інституційної структури фінансового нагляду. Національна стратегія розвитку „Україна–2015” та Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2015 року передбачали кроки щодо поступового просування до створення єдиного регуляторного органу фінансового сектору, у той час як в основу чинного стратегічного документу – Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року – покладено принцип незалежності та ефективності роботи регуляторів та здійснення нагляду на основі оцінки ризиків.

Аналіз досліджень та постановка завдання. Науковці М. Квинтін та М. У. Тейлор вивчали взаємозв'язок між регуляторною та наглядовою незалежністю та фінансовою стабільністю. Автори вбачають чотири складові незалежності регуляторних і наглядових органів – регуляторну, наглядову, інституційну і фінансову. [1]. Також ці науковці довели, що відсутність належного рівня незалежності наглядових органів поглиблює фінансові кризи, а також дослідили потенційні проблеми, пов'язані із незалежністю наглядових органів, створенням системи стримувань і противаг, забезпеченням підзвітності наглядових органів [2].

У. С. Дас, М. Квинтін та К. Ченард навели емпіричні докази того, що якість регуляторного управління є важливою передумовою надійності фінансової системи. Авторами обчислено показники надійності фінансової системи та якості регуляторного управління на основі даних про країни, зібрані за програмою оцінки фінансового сектору (FSAP). Результати засвідчили істотний вплив регуляторного управління на стійкість фінансової системи, макроекономічні умови, структуру банківської системи та управління державним сектором [3].

Е. Хюпкес, М. Квинтін та М. У. Тейлор досліджували взаємозв'язок між незалежністю органів регулювання і нагляду у фінансовому секторі та їх підзвітністю. Автори розкрили зміст підзвітності наглядових органів, з'ясували її роль та цілі. На переконання науковців, унікальні особливості нагляду за фінансовим сектором вказують на більш складну систему механізмів підзвітності, ніж, наприклад, проведення грошово-кредитної політики. У роботі обґрунтовано конкретні механізми, які найкращим чином забезпечують підзвітність і незалежність органів фінансового нагляду [4].

У Зеленій книзі, яка була підготовлена у процесі консультацій щодо підвищення проведення регулювання та нагляду за фінансовим сектором України у 2010 р., розглядається три види незалежності органів фінансового нагляду – інституційна, операційна та фінансова. У документі зазначається, що інституційна незалежність – це відокремленість регуляторного органу від впливу виконавчої та законодавчої гілок влади, яка складається з трьох елементів: гарантії керівництву органу від необґрунтованого звільнення, наявність в структурі органу комісії експертів, відкритість та прозорості схвалення рішень. Операційна незалежність, на думку авторів Зеленої книги, являє собою незалежність у сфері регулювання та нагляду й передбачає, що, з одного боку, органи регулювання користуються значною автономією, встановлюючи пруденційні правила та нормативи. З іншого боку, важливим є надання органу нагляду особливого статусу з метою забезпечення ефективного та неупередженого нагляду. Фінансова незалежність обумовлюється роллю виконавчої або законодавчої гілок влади у визначенні бюджету регулятора і його використання. Органи нагляду не повинні піддаватися політичному тиску через бюджет, а їх керівництво повинно користуватися бюджетною свободою для укомплектування наглядового органу на свій розсуд. Найбільш прийнятним у міжнародній практиці є фінансування органів нагляду за рахунок внесків сектору – така практика зводить до мінімуму політичне втручання, проте створює ризик посилення залежності від галузі та її втручання в наглядову практику [5].

Наукова робота І. І. Д'яконової присвячена розвитку методичних підходів щодо оцінювання незалежності органів банківського нагляду. Автор наголошує, що незалежність банківського нагляду – одна з передумов забезпечення адекватного оцінювання діяльності банків і розробки адекватних заходів із запобігання криз. У роботі запропоновано визначити сумарний індекс незалежності банківського нагляду, який може приймати значення від 0 до 1, відповідно до критеріїв персональної, цільової, операційної і бюджетної незалежності. У роботі доведено, що найбільш незалежною є робота банківського нагляду в Фінляндії, Греції, Польщі [6].

А. В. Ахметчина у дослідженні, присвяченому незалежності органів грошово-кредитного регулювання в системі факторів фінансової стабільності російської економіки, систематизувала внутрішні фактори, що визначають незалежність органів грошово-кредитного регулювання у Росії, а також провела оцінювання впливу ступеня незалежності центрального банку на такі показники, як інфляція, макроекономічна динаміка, стан бюджетної системи, і на тривалість фази економічної рецесії [7].

Систематизація вищенаведеного доробку науковців дозволяє зробити висновок щодо відсутності одностайного підходу щодо критеріїв оцінювання незалежності органів фінансового нагляду та здійснення кількісної її оцінки.

Мета дослідження. Метою дослідження є розробка науково-методичного підходу щодо оцінювання незалежності нагляду у банківському секторі, у сфері страхування та цінних паперів.

Результати дослідження. Найбільш ускладненою у процесі впровадження міжнародних принципів фінансового нагляду в національну практику є реалізація принципів щодо незалежності наглядових органів. Серед 29 Основних принципів ефективного банківського нагляду BCBS це другий принцип „Незалежність, підзвітність, ресурси та правовий захист органів нагляду”, серед 26 Ключових принципів страхування IAIS – другий принцип „Наглядовий орган”, серед 38 Принципів регулювання цінних паперів IOSCO – другий принцип „регулятор повинен бути операційно незалежним та підзвітним у прийнятті рішень, здійсненні своїх функцій та повноважень”. З метою визначення критеріїв незалежності наглядових органів звернемося до критеріїв і засад дотримання цих міжнародних принципів.

Відповідно до Основного принципу ефективного банківського нагляду „Незалежність, підзвітність, ресурси та правовий захист органів нагляду” ефективна діяльність наглядового органу ґрунтується на законодавчому визначенні операційної незалежності, відповідальності та порядку призначення й звільнення керівництва, оприлюдненні цілей, прозорій структурі, ефективних процесах внутрішнього управління та комунікації, уникненні конфлікту інтересів, професіоналізмі та чесності співробітників, достатньому бюджеті [8]. Згідно розробленим Ключовим принципам страхування принцип „Наглядовий орган” вимагає від органу страхового нагляду бути операційно незалежним, відповідальним, прозорим, захищати конфіденційну інформацію, мати відповідний правовий захист та ресурси, а також відповідати високим професійним стандартам [9]. Принцип регулювання цінних паперів „регулятор повинен бути операційно незалежним та підзвітним у прийнятті рішень, здійсненні своїх функцій та повноважень” включає аспект незалежності, яка ґрунтується на відсутності політичного і галузевого впливу, ухваленні рішень без зовнішнього втручання, визначенні порядку консультацій регулятора із урядом чи іншими органами влади, стабільному фінансуванні діяльності регулятора, правовому захисті працівникам регулятора, а також аспект підзвітності, яка у свою чергу, передбачає публічну відповідальність регулятора за здійснення повноважень, існування судової процедури перегляду рішень регулятора, захисті комерційної інформації [10; 11]. Усе це, на думку фахівців міжнародних організацій, є підґрунтям незалежності наглядових органів та високої довіри суспільства, фінансових посередників, споживачів фінансових послуг до дій наглядових органів у фінансовому секторі, що, у свою чергу, дозволяє ухвалювати виважені, обґрунтовані та своєчасні рішення у сфері фінансового нагляду.

За результатами детального розгляду міжнародних принципів незалежності наглядових органів нами було сформовано систему критеріїв щодо інституційної, операційної та фінансової незалежності вітчизняних органів фінансового нагляду. Порядок визначення рейтингових оцінок за фінансовою незалежністю наведено у табл. 1.

Визначення рейтингових оцінок
для критеріїв фінансової незалежності органів фінансового нагляду

№ пор.	Критерій	Рейтингова оцінка			
		Незадовільно (<i>U</i>)	Задовільно (<i>S</i>)	Добре (<i>G</i>)	Відмінно (<i>E</i>)
1	Формування внутрішньої організаційної структури	Визначає виконавчий орган	Визначає самостійно і погоджує із виконавчим органом	Визначає самостійно і погоджує із законодавчим органом	Формує самостійно
2	Формування бюджету	Бюджет наглядового органу формується під час бюджетного процесу	Самостійно формує бюджет, який погоджується спостережним органом	Внески фінансових посередників, за якими здійснюється нагляд, обсяг яких не погоджено з урядом	Внески фінансових посередників, за якими здійснюється нагляд, обсяг яких погоджено з урядом
3	Структура бюджету	Відсутність витрат на підвищення кваліфікації, службові відрядження, технічне оснащення	Наявність витрат на підвищення кваліфікації або службові відрядження, або технічне оснащення	Наявність витрат на підвищення кваліфікації та службові відрядження або технічне оснащення	Наявність витрат на підвищення кваліфікації персоналу, службові відрядження та технічне оснащення
4	Процедура здійснення фінансового контролю	Здійснює вищий виконавчий орган	Здійснює самостійно разом із вищим виконавчим органом	Здійснює самостійно разом із законодавчим органом	Здійснює самостійно

Джерело: розроблено автором

Оцінювання критеріїв за шкалою, що включає чотири або дві рейтингові оцінки дозволяє використати для визначення рівня інституційної, операційної та фінансової незалежності методичний інструментарій дифузних індексів. Отже, виходячи із отриманих рейтингових оцінок розраховуються дифузні індекси інституційної, операційної та фінансової незалежності наглядових органів:

$$I_{II} = \frac{i_E + 0,5i_G - 0,5i_S - i_U}{i_E + i_G + i_S + i_U}, \quad (1)$$

$$I_{OI} = \frac{o_E + 0,5o_G - 0,5o_S - o_U}{o_E + o_G + o_S + o_U}, \quad (2)$$

$$I_{FI} = \frac{f_E + 0,5f_G - 0,5f_S - f_U}{f_E + f_G + f_S + f_U}, \quad (3)$$

де

I_{II} , I_{OI} і I_{FI} – дифузні індекси інституційної, операційної та фінансової незалежності наглядового органу;

i_E , i_G , i_S і i_U – критерії інституційної незалежності наглядового органу, що отримали

відповідно рейтингові оцінки „відмінно”, „добре”, „задовільно”, „незадовільно”;

o_E, o_G, o_S і o_U – критерії операційної незалежності наглядового органу, що отримали відповідно рейтингові оцінки „відмінно”, „добре”, „задовільно”, „незадовільно”;

f_E, f_G, f_S і f_U – критерії фінансової незалежності наглядового органу, що отримали відповідно рейтингові оцінки „відмінно”, „добре”, „задовільно”, „незадовільно”.

Виходячи із значень дифузних індексів інституційної, операційної, фінансової незалежності органу фінансового нагляду, які можуть знаходитися в діапазоні $[-1; 1]$, здійснюється якісна оцінка рівня незалежності: $[-1,0; -0,5)$ – дуже низький рівень; $[-0,5; 0)$ – низький, $[0; 0,5)$ – середній, $[0,5; 1,0]$ – високий.

На сьогоднішній день в Україні діє секторна модель нагляду за функціонуванням фінансового сектору. Відповідно до цієї моделі до компетенції Національного банку України належить банківський нагляд, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України, здійснює нагляд у сфері страхування, діяльності кредитних спілок, недержавного пенсійного забезпечення та спільного інвестування, а Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку – нагляд у сфері цінних паперів.

Визначення рейтингових оцінок відповідно до критеріїв інституційної, операційної та фінансової незалежності для Національного банку України (НБУ), Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг), та Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) наведено у табл. 2.

Розрахунок дифузних індексів інституційної, операційної та фінансової незалежності НБУ, Нацкомфінпослуг та НКЦПФР (рис. 1) засвідчив, що серед органів фінансового нагляду в Україні НБУ має найвищий рівень незалежності, а Нацкомфінпослуг і НКЦПФР потребують підвищення передусім інституційної та фінансової незалежності. Інституційна незалежність лише НБУ може бути визначена як висока, у той час як Нацкомфінпослуг та НКЦПФР мають середній рівень інституційної незалежності. Операційна незалежність усіх органів фінансового нагляду в Україні є високою. Найскладніша ситуація із фінансовою незалежністю: її середній рівень спостерігається у НБУ, у той час як для Нацкомфінпослуг і НКЦПФР зафіксовано дуже низький рівень фінансової незалежності.

Основними напрямками підвищення незалежності наглядових органів в Україні мають стати формування їх належного захисту від політичного тиску, включення бездоганної ділової репутації до складу вимог щодо призначення на вищі посади усіх наглядових органів, призначення керівників наглядових органів парламентом, удосконалення вимог щодо уникнення конфлікту інтересів та захисту конфіденційної та службової інформації, активізації міжнародної співпраці органів фінансового нагляду, перехід до фінансування функцій фінансового нагляду фінансовим сектором, підвищення професійних стандартів роботи органів фінансового нагляду на основі удосконалення структури їхніх витрат.

Таблиця 2

Рейтингові оцінки критеріїв інституційної, операційної та фінансової незалежності органів фінансового нагляду України

№ пор.	Критерій	Рейтингова оцінка*		
		НБУ	Нацком– фінпослуг	НКЦПФР
	ІНСТИТУЦІЙНА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ			
1.1	Строк перебування керівника на посаді	<i>E</i>	<i>E</i>	<i>E</i>
1.2	Строк перебування топ–менеджменту (окрім керівника) на посаді	<i>E</i>	<i>E</i>	<i>E</i>
1.3	Умови призначення керівництва (керівника та топ–менеджменту)	<i>E</i>	<i>G</i>	<i>G</i>
1.4	Умови звільнення керівництва (керівника та топ–менеджменту)	<i>E</i>	<i>E</i>	<i>E</i>

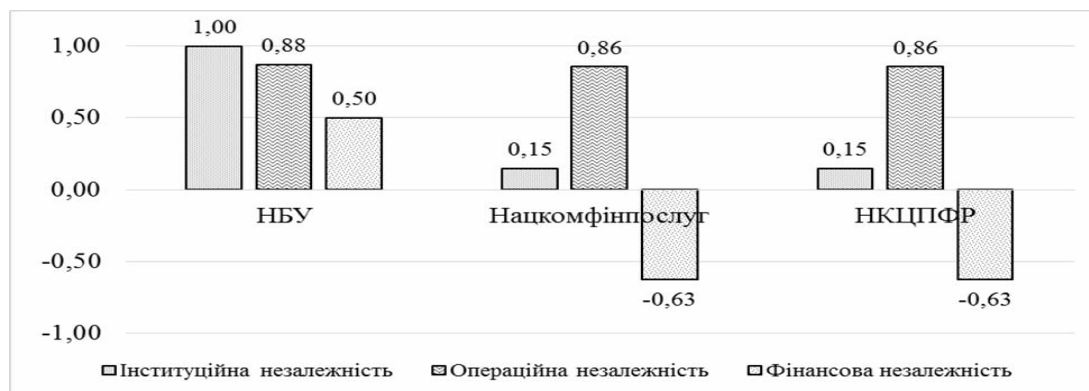
1.5	Процедура призначення керівника	<i>E</i>	<i>S</i>	<i>S</i>
1.6	Процедура звільнення керівника	<i>E</i>	<i>S</i>	<i>S</i>
1.7	Процедура призначення топ-менеджменту	<i>E</i>	<i>S</i>	<i>S</i>
1.8	Процедура звільнення топ-менеджменту	<i>E</i>	<i>S</i>	<i>S</i>
1.9	Поновлення керівництва на посаді	<i>E</i>	<i>E</i>	<i>E</i>
1.10	Членство керівництва у політичних партіях	<i>E</i>	<i>U</i>	<i>U</i>
2	ОПЕРАЦІЙНА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ			
2.1	Встановлення норм, правил, вимог щодо діяльності фінансових посередників	<i>E</i>	<i>E</i>	<i>E</i>
2.2	Повноваження щодо зміни організаційної структури, зміни керівництва та ініціювання банкрутства фінансових посередників	<i>E</i>	<i>E</i>	<i>E</i>
2.3	Процедура скасування рішень наглядового органу	<i>G</i>	<i>G</i>	<i>G</i>
2.4	Уникнення конфліктів інтересів	<i>E</i>	<i>E</i>	<i>E</i>
2.5	Захист конфіденційної та службової інформації	<i>E</i>	<i>E</i>	<i>E</i>
2.6	Міжнародна і дослідницька взаємодія	<i>E</i>	<i>G</i>	<i>G</i>
2.7	Вплив громадськості на ухвалення рішень наглядового органу	<i>E</i>	<i>E</i>	<i>E</i>
3	ФІНАНСОВА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ			
3.1	Формування внутрішньої організаційної структури	<i>E</i>	<i>S</i>	<i>S</i>
3.2	Формування бюджету	<i>S</i>	<i>U</i>	<i>U</i>
3.3	Структура бюджету	<i>E</i>	<i>S</i>	<i>S</i>
3.4	Процедура здійснення фінансового контролю	<i>G</i>	<i>S</i>	<i>S</i>

*Позначки рейтингових оцінок: *E* – відмінно, *G* – добре, *S* – задовільно, *U* – незадовільно.

Джерело: складено на основі [12], [13], [14], [15] і [16]

Висновки. Проведене дослідження дозволило дійти наступних висновків:

1. Незалежність фінансового нагляду виступає важливою запорукою його ефективності, а відтак і стійкості фінансового сектору. Основними складовими незалежності органів фінансового нагляду є інституційна, операційна та фінансова незалежність.

Джерело: розраховано автором

Рис. 1. Дифузні індекси незалежності органів фінансового нагляду України

2. Систематизація ключових міжнародних принципів фінансового нагляду дозволила сформулювати ключові критерії незалежності органів фінансового нагляду за її складовими: інституційна незалежність – строк перебування керівника на посаді, строк перебування топ-менеджменту (окрім керівника) на посаді, умови призначення керівництва (керівника та топ-менеджменту), умови звільнення керівництва (керівника та топ-менеджменту), процедура призначення керівника, процедура звільнення керівника, процедура призначення топ-менеджменту, процедура звільнення топ-менеджменту, поновлення керівництва на посаді; операційна незалежність – встановлення норм, правил, вимог щодо діяльності фінансових

посередників, повноваження щодо зміни організаційної структури, зміни керівництва та ініціювання банкрутства фінансових посередників, процедура скасування рішень наглядового органу, уникнення конфліктів інтересів, захист конфіденційної та службової інформації, міжнародна і дослідницька взаємодія, вплив громадськості на ухвалення рішень наглядового органу; фінансова незалежність – формування внутрішньої організаційної структури, формування бюджету, структура бюджету, процедура здійснення фінансового контролю. На основі отриманих рейтингових оцінок за кожним критерієм обчислюються дифузні індекси інституційної, операційної та фінансової незалежності наглядового органу, значення яких можуть знаходитися в діапазоні $[-1; 1]$. Залежно від значень дифузних індексів здійснюється якісна оцінка рівня незалежності.

3. Обчислення дифузних індексів незалежності фінансового нагляду для органів фінансового нагляду в Україні дозволило отримати наступні результати: Національний банк України – високий рівень інституційної, операційної та фінансової незалежності; Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, – середній рівень інституційної незалежності, високий рівень операційної незалежності, дуже низький рівень фінансової незалежності; Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку – середній рівень інституційної незалежності, високий рівень операційної незалежності, дуже низький рівень фінансової незалежності.

4. Основними напрямками підвищення незалежності фінансового нагляду в Україні є: формування належного захисту від політичного тиску, розширення вимог щодо призначення на вищі посади усіх наглядових органів за рахунок бездоганної ділової репутації, призначення керівників наглядових органів парламентом за подання вищих посадових осіб виконавчої влади, удосконалення вимог щодо уникнення конфлікту інтересів й захисту конфіденційної та службової інформації, розширення міжнародної і дослідницької співпраці органів фінансового нагляду, фінансування функцій фінансового нагляду коштом фінансових посередників, удосконалення структури витрат наглядових органів.

Література

1. Quintyn, M. Regulatory and Supervisory Independence and Financial Stability [Electronic resource] / M. Quintyn, M. W. Taylor // IMF Working Paper № 02/46. – 2002. – March. – 53 p. – Available at: <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2016/12/30/Regulatory-and-Supervisory-Independence-and-Financial-Stability-15679>.
2. Quintyn, M. Should Financial Sector Regulators Be Independent? [Electronic resource] / M. Quintyn, M. W. Taylor // Economic Issues. – 2004. – № 32. – Available at: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/issues/issues32/>
3. Das, U. S. Does Regulatory Governance Matter for Financial System Stability? An Empirical Analysis [Electronic resource] / U. S. Das, M. Quintyn, K. Chenard // IMF Working Paper № 04/89. – 2004. – May. – 43 p. – Available at: <http://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2016/12/30/Does-Regulatory-Governance-Matter-for-Financial-System-Stability-An-Empirical-Analysis-17410>
4. Hüpkes, E. The Accountability of Financial Sector Supervisors: Principles and Practice [Electronic resource] / E. Hüpkes, M. Quintyn, M. W. Taylor // IMF Working Paper № 05/51. – 2005. – March. – 51 p. – Available at: <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2016/12/31/The-Accountability-of-Financial-Sector-Supervisors-Principles-and-Practice-18018>.
5. Консультації щодо підвищення ефективності регулювання та нагляду за фінансовим сектором в Україні. Зелена книга [Текст]. – К. : Національний банк України, 2010. – 28 с.
6. Д'яконова, І. І. Розвиток методичних підходів до оцінювання незалежності органів банківського нагляду [Текст] / І. І. Д'яконова // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 2 (240). – С. 63–67.
7. Ахметчина, А. В. Независимость органов денежно-кредитного регулирования в системе факторов финансовой стабильности российской экономики [Текст] : дис. ... канд. экон. наук : 08.00.10 / Ахметчина Александра Валерьевна. – Москва, 2011. – 201 с.
8. Core Principles for Effective Banking Supervision [Electronic resource] / Basel Committee on Banking Supervision. – Bank for International Settlements, 2012. – 79 p. – Available at: <http://www.bis.org/publ/bcbs230.pdf>.
9. Insurance Core Principles [Electronic resource]. – IAIS, 2012. – Available at: https://www.iaisweb.org/index.cfm?event=icp:getCPList&nodeId=25227&icpAction=listIcps&showStandard=1&showGuidance=1&icp_id=0.
10. Objectives and Principles of Securities Regulation [Electronic resource]. – International Organization of Securities Commissions, 2010. – 12 p. – Available at: <https://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD323.pdf>.
11. Methodology for Assessing Implementation of the IOSCO Objectives and Principles of Securities Regulation [Electronic resource]. – International Organization of Securities Commissions, 2011. – 237 p. – Available at: <http://www.csrc.gov.cn/pub/newsite/gjb/gjzjhzz/ioscojgmbyyz/201004/P020150520677186250144.pdf>
12. Про Національний банк України [Електронний ресурс] : закон України від 20.05.1999 № 679–XIV. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/про%20національний%20банк>.

13. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] : закон України від 12.07.2001 № 2664-III. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.
14. Про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс] : положення від 23.11.2011 № 1063/2011. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1063/2011>.
15. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] : положення від 23.11.2011 № 1070/2011. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1070/2011>.
16. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні [Електронний ресурс] : закон України від 30.10.1996 № 448/96-ВР. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80>.

Стаття надійшла до редакції 09.03.2018

©Кремень В. М.,

Бричко М. М., Кремень О. І.

References

1. Quintyn, M., & Taylor, M. W. (2002, March). Regulatory and Supervisory Independence and Financial Stability. *IMF Working Paper № 02/46*. Available at: <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2016/12/30/Regulatory-and-Supervisory-Independence-and-Financial-Stability-15679>
2. Quintyn, M., & Taylor, M. W. (2004). Should Financial Sector Regulators Be Independent? *Economic Issues*, 32. Available at: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/issues/issues32/>
3. Das, U. S., Quintyn, M. G., & Chenard, K. (2004, May). Does Regulatory Governance Matter for Financial System Stability? An Empirical Analysis. *IMF Working Paper № 04/89*. Available at: <http://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2016/12/30/Does-Regulatory-Governance-Matter-for-Financial-System-Stability-An-Empirical-Analysis-17410>
4. Hüpkes, E. Quintyn, M., & Taylor, M. W. (2005, March). The Accountability of Financial Sector Supervisors: Principles and Practice. *IMF Working Paper № 05/51*. Available at: <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2016/12/31/The-Accountability-of-Financial-Sector-Supervisors-Principles-and-Practice-18018>
5. *Konsultatsii shchodo pidvyshchennia efektyvnosti rehuliuвання ta nahliadu za finansovym sektorom v Ukraini. Zelena knyha*. (2010). Kyiv: Natsionalnyi bank Ukrainy.
6. Diakonova, I. I. (2013). Rozvytok metodychnykh pidkhodiv do otsiniuvannia nezalezhnosti orhaniv bankivskoho nahliadu. *Aktualni problemy ekonomiky*, 2(240), 63–67.
7. Akhmetchina, A. V. (2011). *Nezavisimost organov denezhno-kreditnogo regulirovaniia v sisteme faktorov finansoviy stabilnosti rossiiskoi ekonomiki*: dis. kand. ekon. nauk: 08.00.10. Moskva.
8. *Core Principles for Effective Banking Supervision*. (2012). Basel Committee on Banking Supervision. – Bank for International Settlements. Available at: <http://www.bis.org/publ/bcbs230.pdf>
9. *Insurance Core Principles*. IAIS. (2012). Available at: https://www.iaisweb.org/index.cfm?event=icp:getCPList&nodeId=25227&icpAction=listIcps&showStandard=1&showGuidance=1&icp_id=0
10. *Objectives and Principles of Securities Regulation*. (2010). International Organization of Securities Commissions. Available at: <https://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD323.pdf>
11. *Methodology for Assessing Implementation of the IOSCO Objectives and Principles of Securities Regulation*. (2011). International Organization of Securities Commissions. Available at: <http://www.csrc.gov.cn/pub/newsite/gjb/gjzjhzz/ioscojgmbyyz/201004/P020150520677186250144.pdf>
12. Zakon Ukrainy. (1999, May). *Pro Natsionalnyi bank Ukrainy*. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/про%20національний%20банк>
13. Zakon Ukrainy. (2001, July). *Pro finansovi posluhy ta derzhavne rehuliuвання rynkiv finansovykh posluh*. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
14. Polozhennia. (2011, November). *Pro Natsionalnu komisiuu z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku*. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1063/2011>
15. Polozhennia. (2011, November). *Pro Natsionalnu komisiuu, shcho zdiisnuie derzhavne rehuliuвання u sferi rynkiv finansovykh posluh*. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1070/2011>
16. Zakon Ukrainy. (1996, October). *Pro derzhavne rehuliuвання rynku tsinnykh paperiv v Ukraini*. Available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80>

Received 09.03.2018

©Kremen V. M., Brychko M. M., Kremen O. I.

Кремень, В.М. Науково-методичний підхід до оцінювання незалежності фінансового нагляду [Текст] / В. М. Кремень, М.М. Бричко, О.І. Кремень // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2018. – Вип. 1(24). – С. 383-391.